

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio negativa statuitur, & ex Scriptura, ac SS. Patribus suadetur,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

entitativo, ea tamen continet in esse intentionali seu intelligibili: Ergo si sufficiat ad hoc ut Angelus per speciem leonis perfecte & distincte naturam ejus intelligat, quod hujusmodi species contineat substantiam leonis in esse intelligibili, ipsa etiam substantia Angeli poterit habere rationem medii, in quo clare & distincte omnia entia naturalia cognoscantur.

9 Respondeo negando Antecedens: nam ut egregie observavit Cajetanus hic artic. 3. duo sunt entium genera: unum eorum quæ per se primo instituta sunt ut sint, & alterum eorum quæ per se primo instituta sunt ut representent. Ea quæ sunt primi generis, non continent naturas rerum in esse intentionali vel intelligibili, nec sunt formales illarum similitudines: unde non possunt illas representare, seu habere rationem medii in quo clare & distincte cognoscantur, nisi eas in esse entitativo eminenter contineant (repuat enim illas in esse entitativo contineri formaliter in alio) ut supra vidimus. Illa verò quæ ad secundum genus pertinent, cum ad perfectionem naturæ cognoscitivæ, quatenus cognoscitiva est, ordinentur, & cognitio fiat per assimilationem potentia cum objecto, ideo sunt formales rerum similitudines, easque in esse intentionali seu intelligibili formaliter continent etiam secundum proprias illarum differentias & rationes. Unde cum substantia Angeli non sit per se primo instituta ad representandum, sicut species intelligibilis, per quam cognoscit, v. g. naturam leonis, non debet continere illam naturam in esse intentionali vel intelligibili, sicut illam continet talis species.

10 Ex quo intelliges quomodo species quas sententia communis admittit in intellectu Angelico, quamvis sint in essentia & perfectione finitæ contineant nihilominus & representent plures naturas specificas, puta omnes illas quæ continentur sub genere animalis; non verò Angeli substantia: Ratio enim disparitatis constat ex dictis, quia nimirum cum Angeli substantia sit de genere illorum entium quæ per se primo instituta sunt ad essendum, si plures naturas specificas contineret, eas in esse naturali & entitativo continere deberet; quod tamen est impossibile, eò quod specificæ illarum naturarum differentia, sint inter se opposita in esse entitativo, ac proinde impossibiles: è contra verò cum species Angelorum mentibus indita per se primo instituta sint ad representandum, & ea quæ in esse entis opponuntur, non sint opposita in esse representativo; ut verbi gratia albedo & nigredo in esse quidem entis sunt qualitates contrariæ, sed non in esse representativo; unde & in una specie superioris ordinis, puta in specie sensus communis continentur: hinc fit, quod species intelligibilis supremi v. g. Angeli, quamvis sit finitæ & limitata perfectionis, plures tamen naturas specificas inter se oppositas simul continere & representare possit.

11 Objicies secundò: Essentia Angeli est radicaliter intellectiva totius entis: Ergo ipsa comprehendit suam substantiam: Ergo per eam comprehendit omnia alia quæ sub ente continentur. Subsumptum & Antecedens à nullo negari possunt; secunda Consequentia sequitur necessaridò posito Antecedente; prima verò sic probatur. Ut

A essentia Angeli cognoscatur comprehendere, necesse est quod attingatur prout est radicaliter intellectiva omnis entis; alias non attingeretur quantum intelligibilis est ex parte rei intellectæ. Sed nequit hoc modo intelligi, nisi ejus cognitio attingat omnia quæ sub ente continentur: Ergo, &c.

Confirmatur: Ad comprehensionem omnipotentia divinæ requiritur quod cognoscantur omnia possibilis, quia est factiva omnium possibilium: Ergo etiam ad comprehensionem essentia Angelicæ requiritur quod cognoscantur omnia quæ sub ente continentur; quia est illorum omnium radicaliter intellectiva.

B Respondeo quod ut essentia Angeli cognoscatur quantum cognoscibilis est, oportet quidem ut attingatur prout est intellectiva radicaliter omnis intelligibilis, etiam secundum proprias rationes: sed de hoc non requiritur nisi confusa cognitio omnium intelligibilium. Ratio est, quia in eo quod est esse radicaliter intellectivum omnium intelligibilium, etiam secundum rationes distinctas, non involvitur actualis eorum contentia, aut habitudo ad illa secundum speciales rationes, sed solum indifferens capacitas ad proprias eorum species recipiendas, quibus actualiter ea contineat, & determinate respiciat: unde fit ut ad comprehensionem illius, quod est solum radicaliter intellectivum omnium intelligibilium, non aliud requiratur, quam quod cognoscatur ejus capacitas, ut indifferens ad quaslibet intelligibilium formas recipiendas; in quo non importatur nisi confusa eorum notitia. Ex quo patet responsio ad confirmationem: concessio enim Antecedente, neganda est consequentia & paritas: nam omnipotentia divina continet omnia possibilis per modum potentia in ordine intelligibili, sicut essentia Angeli.

ARTICULUS II.

Virum Angeli intelligant per species à rebus acceptas?

Celebris est hæc controversia inter Angelicæ & Subtilis Doctoris Discipulos: nam licet Scotus concedat Angelum à principio suæ creationis habere species inditas rerum universalium, imò & illorum individuorum quæ in illo instanti simul cum ipso extabant, subindeque eas non accipere ab ejusmodi objectis; contendit tamen ipsum mutuari à rebus species illorum singularium quæ decursu temporis sunt, nec ipsi ab instanti nota sunt, imò quod posset Angelus universali ter loquendo omnes omnino species ab objectis desumere, nisi per accidens aliqua in prima sui productione fuissent illi indita. Oppositum docet & Thomas hic artic. 2. quem sequuntur communiter Theologi, excepto Richardo, Gregorio, & paucis aliis.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & ex Scriptura, & SS. Patribus suadetur.

Dico igitur: Angelos non intelligere per species à rebus acceptas, sed eas acceptas à Deo in primo instanti creationis.

Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. *Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. Tu figuratus similitudinis, plenus sapientiâ & perfectus in decore... in die quâ conditus es... perfectus in vis tuis à die conditionis tue.* Quæ verba continent exprobrationem Luciferò factam, quibus à malo illius fuerit tot perfectionibus, quibus à primo suæ creationis puncto præditus fuerat; inter quas numeratur plenitudo sapientiæ, ad quam necessariò requiruntur species: Ergo Lucifer (& idem dic de aliis Angelis) ab initio suæ conditionis habuit rerum species sibi inditas, non verò illas successu temporis à rebus accepit.

Confirmatur: Angelus fuit creatus in gratia; unde dicitur *plenus sapientiâ, & perfectus decore perfectus in vis suis à die conditionis suæ*: Ergo in illo primo instanti debuit habere aliquem actum supernaturalem dispositivum ad illam; non accepit enim gratiam & justificationem ut servulus, sed ut adultus, & per proprium actum disponendo: Ergo debuit habere cognitionem supernaturalem à qua regularetur actus voluntatis disponens ad gratiam: Ergo & species, sine quibus talis cognitio haberi non potest.

Probatum secundo ex Dionysio cap. 7. de divinis nominibus ubi formaliter dicit, quòd *Angeli non congregant divinam cognitionem à rebus divisibilibus aut sensibilibus.*

Probatum tertio ex Augustino lib. 2. super Genesim ad lit. cap. 8. & lib. 4. cap. 24. & lib. 5. cap. 4. ubi asserit res fuisse à Deo creatas prius in mente Angelorum, quam in proprio genere: Sed non poterant esse creatæ in mente Angelorum, nisi in esse intentionali quod habent in speciebus: Ergo omnium rerum species fuerunt à Deo inditæ mentibus Angelorum; unde in libro de causalibus propositione decimâ dicitur: *Omni intelligentia plena est formis.*

Necessariò potest, hæc Scripturæ & SS. Patrum testimonia solum convincere, Angelum à principio suæ creationis habuisse inditas species representantes res quoad rationes universales, non verò species representantes singularia, maxime illa quæ decursu temporis sunt. Nam contra est, quia si istæ species infusæ Angello, quasque naturaliter exigit, repræsentent ita res in universali, quòd non possint deservire ad cognoscenda singularia, quando illa producuntur, sed indigeat Angelus novâ specie ipsius singularis, ab illo acceptâ, ut docet Scotus, sequitur quòd Angelus ex natura sua requirit species valde imperfectas & confusas, quia repræsentatio solum in universali, & quæ non potest extendi ad singularia, est repræsentatio imperfecta; & sic Angelus non esset à die creationis suæ plenus sapientiâ; quia careret aliquâ sapientiæ parte, eâ scilicet quæ versatur circa singularia.

Confirmatur: Scientia solum in communi fore in universali sufficit ad summum ad perfectum intellectum speculativum, non verò practicum: Sed qui non habet intellectum practicum perfectum, non potest vocari absolute sicut in Scriptura vocatur Angelus plenus sapientiâ: Ergo &c.

Confirmatur amplius: Si Angeli acciperent species à singularibus quæ successu temporis decurrunt, falsum esset quòd ait Dionysius citatus, Angelos scilicet non congregare divinam cognitionem à rebus divisibilibus, aut sensibilibus: hæc enim singularia divisibilia & sensibilia sunt.

Denique D. Augustinus locis citatis docet res

fuisse creatas prius in mente Angelorum, quam in seipsis: Ergo loquitur de rebus secundum quod terminant divinam productionem sive creationem; Sed illam terminant secundum esse individuale, non verò secundum rationes communes & universales: Ergo docet mentibus Angelorum fuisse inditas species representantes res in singulari, non verò solum in communi & in universali.

Dices cum Gregorio, Augustinum non loqui de cognitione naturali creaturarum, sed de supernaturali, quæ res istius universi cognoscuntur ab Angelo in Verbo per visionem Beatificam.

Sed contra primò: Augustinus de ea cognitione loquitur quam habuerunt Angeli ex quo facti sunt, seu in primo instanti suæ creationis: At non fuerunt in sua creatione Beati, ut ostendit D. Thomas infra quæst. 62. art. 1. Ergo non loquitur de cognitione seu visione Beatificam.

Contra secundo: Ibi Augustinus loquitur de cognitione communi omnibus Angelis ante lapsum malorum: Sed hæc non est cognitio habita per visionem Beatificam, ut patet: Ergo idem quod prius. Nec obstat D. Augustinum cognitionem illam appellare cognitionem in Verbo: nam ut docet D. Thomas loco proximè citato ad 3. etiam cognitione naturali cognoscit Angelus res in Verbo, licet imperfecte.

§. II.

Rationes D. Thomæ expenduntur.

Præter tam clara & expressa Scripturæ & SS. Patrum testimonia, multæ superunt rationes egregiæ ex D. Thomæ desumptæ, quibus nostræ conclusionis veritas efficaciter suaderi potest.

Prima quam habet hic art. 2. & secundo contra Gent. cap. 69. sic procedit. Idem constitutus est ordo & distinctio inter substantias spirituales (servatâ tamen proportione) ac inter substantias corporeas: Sed inter istas hic est ordo & distinctio, ut substantiæ superiores, quales sunt caelestia corpora, habeant à Deo suam potentiam (scilicet materiam primam) totaliter expletam per formam, ab instanti primæ conditionis, ita ut prædicta materia non habeat successivè accipere ab aliis agentibus novas formas: Ergo etiam inter substantias spirituales admittendus est proportionaliter similis ordo & distinctio; ita ut superiores inter illas, nempe Angeli, habeant à primo instanti suæ creationis, & à Deo, totaliter completam suam potentiam, nempe intellectum, per formas intelligibiles; & e contra inferiores substantiæ, quales sunt animæ nostræ, non habeant illam à Deo completam à primo instanti quo conditæ sunt, sed paulatim & successivè prædictas formas intelligibiles acquirant.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Quamvis species intelligibilis sit forma accidentalis, habet se tamen respectu intellectus, considerati prout secundum se est tabula rasa, sicut actus primus ad puram potentiam; quomodo etiam se habet forma substantialis ad materiam primam: Ergo sicut est possibile, & de facto datur corpus, cuius materiæ primæ potentia sit à prima sua productione completa per actum primum illi correspondentem, putâ per formam substantialem; ita erit possibile, & de facto dabitur substantia intellectualis, cuius intellectus potentia sit à primo instanti suæ creationis completa.

